

چکیده

تحلیل گفتمان انتقادی رویکردی است که مطالعات زبان را به همراه متن و بافت اجتماعی مرتبط با لایه های زبانی مورد بررسی قرار داده و لایه های خرد و کلان را به عنوان مختصه های لازم و ملزوم یکدیگر مورد توصیف، تفسیر و تبیین قرار می دهد. این پژوهش کوششی است تا با استناد بر رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی به مطالعه متن زبانی و بافتی نمایشنامه باغ وحش شیشه ای اثر تنسی ویلیامز (۱۹۷۳) بپردازد. بدین منظور، متون ترجمه شده به فارسی این اثر توسط سمندریان (۱۳۹۲) و خاکسار (۱۳۹۱) مورد تحلیل و بازبینی قرار گرفت. از آنجایی که نمایشنامه نسبت به سایر ژانرهای ادبی نیاز به تفسیر و تبیین دارد لذا در رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف (۲۰۱۵) و ون لیوون (۲۰۰۸) به توصیف سطح خود زبان شامل مبتداسازی، وجه مجهول، استناد سازی، گزینش واژگانی و تفسیر و تبیین سطح کلان متن نمایشنامه و متن های ترجمه پرداخته شد. سپس با ارزیابی کیفی فرایند ترجمه در دو متن ترجمه با استناد بر آرا هاوس (۲۰۱۵) ابتدا به روش ترجمه از نوع پنهان و آشکار آن و سپس خطاهای آشکار و پنهان دو مترجم با استناد بر آرا هاوس مورد ارزیابی و مقایسه قرار گرفت. تحقیق حاضر پس از نقد و ارزیابی به این نتیجه دست یافت که نقد ادبی و شناخت شخصیت همراه با تفسیر بافت موقعیتی نمایشنامه و بازنمایی متن مبدا در ترجمه و نوع گزینش معادل، اولین گام در فرایند ترجمه محسوب می شود و این امر امکان پذیر نمی باشد مگر با استناد بر رویکردهایی چندگانه در تفسیر و تبیین متن مبدا و نیز فرایند ترجمه. زیرا با دستیابی به رویکردهای گفتمانی می توان به واکاوی متن نمایشنامه پرداخت اما ارزیابی خطاهای ترجمه و نوع فرایند بستگی به رویکردی نقش گرا همانند ارزیابی کیفی انگاره هاوس در مطالعات ترجمه خواهد داشت.